

КАФЕДРА ІСТОРІЇ СВІТОВОЇ МУЗИКИ

Дисципліна: ІСТОРІЯ ЗАХІДНОЇ МУЗИКИ.

Розділ: ІНСТРУМЕНТАЛЬНА, ВОКАЛЬНА І ВОКАЛЬНО-ХОРОВА ТВОРЧІСТЬ
ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ

Освітній ступінь Бакалавр
Курс II
Семестр III

ECTS	1,93
Годин	58
Аудиторні	28
Лекції	14
Семінари	14
Самостійна робота	30

Спеціальність: 026 «Сценічне мистецтво»

Освітньо-професійна програма :
«Музична режисура»

Статус дисципліна обов'язкова

Семестровий контроль залік

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Гнатюк Лариса Анастасіївна	
Профіль	ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-0525-2306
	Researcher ID: https://publons.com/researcher/3368666/larysa-hnatiuk/
	Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=f2f_yAAAAAJ&hl=uk&oi=sra
	Науковці України: ID: 1464240 http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/suak/corp.exe?&I21DBN=SAUA&P21DBN=SAUA&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=1464240

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Історія західної музики» та її розділ «Інструментальна, вокальна і вокально-хорова творчість першої половини ХІХ століття» є важливою частиною професійної підготовки майбутніх режисерів музичних театрів.

Мета курсу — на матеріалі окремих національних музичних шкіл розкрити роль симфонічних, інструментальних, вокальних і вокально-хорових жанрів в добу романтизму; охарактеризувати явища музичного мистецтва; показати основні закономірності розвитку жанрів інструментальної, вокальної та вокально-хорової музики в обсязі, необхідному для успішної професійної діяльності режисера музичного театру

Основні завдання курсу:

- сформуувати широкий мистецький світогляд;
- збагатити музичну ерудицію;
- виховати естетичний смак і відчуття стилю;
- сформуувати вміння розглядати музичні явища (стиль, жанр, конкретний твір, творчий доробок композитора, режисера, виконавця) історично;
- сформуувати об'єктивні критерії в оцінюванні мистецьких явищ;
- розвинути лекторські навички;
- виховати аналітичне мислення;
- сформуувати навички наукової роботи.

Під час вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти набудуть таких **компетентностей:**

Загальні:

- здатність до абстрактного й історичного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність здобувати, опрацьовувати й аналізувати інформацію з різних джерел;
- здатність користуватись інформаційними й комунікаційними технологіями.

Спеціальні:

- здатність розкривати закономірності історичного розвитку музичної західноєвропейської культури;
- здатність здійснювати стильовий аналіз музичних явищ різних епох;
- здатність виявляти жанрові особливості інструментальних, вокальних і вокально-хорових творів у західноєвропейському музичному мистецтві першої половини XIX століття;
- здатність виявляти зв'язок між різними типами контекстів щодо обраного музичного артефакту;
- здатність розглядати конкретні мистецькі явища в контексті розвитку музичної культури першої половини XIX століття;
- здатність самостійно використовувати музикознавчі праці.

Засвоївши курс «Історія західної музики. Інструментальна, вокальна і вокально-хорова творчість першої половини XIX століття», студенти мають **знати:**

- основні закономірності формування й розвитку світової музичної культури, їх зв'язок із процесами історичного розвитку суспільства;
- особливості становлення й розвитку музичної культури епохи романтизму;
- естетичні погляди представників різних композиторських шкіл зазначеного періоду;
- основні стильові ознаки творів у національних композиторських школах;
- стильові особливості музичного мистецтва епохи романтизму.

Засвоївши теоретичні положення курсу, студенти набудуть **умінь:**

- визначати основні ознаки певного музичного стилю, художнього напрямку, композиторської школи та їх прояви в конкретному музичному творі;

- характеризувати особливості індивідуального стилю композитора в контексті естетичних засад епохи, художнього напрямку;
- надавати історичну довідку про певні художні події чи явища;
- характеризувати творчість композитора (теми, образи, жанри, музичні засоби втілення змісту його творів);
- виявляти знання музичної літератури (відтворити вокально чи за допомогою музичного інструмента основні теми твору);
- на слух чи за нотним текстом визначати твір, його автора, назву, частину, розділ, тему тощо;
- аналізувати музичний твір в історико-культурному контексті;
- характеризувати роль музичної мови у створенні художнього образу (образів) твору;
- застосовувати набуті знання та вміння в самостійній професійній діяльності.

Програмою курсу передбачені лекційні й семінарські аудиторні заняття та самостійна робота.

Під час лекцій студенти засвоюють історичний матеріал, основні положення і принципи вивчення історії симфонічної, інструментальної, вокальної і вокально-хорової музики першої половини ХІХ століття.

Мета семінарських занять — закріпити вивчений матеріал, набуті навичок самостійно аналізувати музичні твори.

ОСНОВНІ ФОРМИ РОБОТИ

— Виклад теоретичного матеріалу з ілюстративним показом прикладів із музичної літератури.

— Ознайомлення з конкретними творами чи їх фрагментами у процесі перегляду чи прослуховування.

— Аналіз конкретного твору, стильового чи жанрового напрямку.

— Підготовка тематичних лекцій, літературно-мистецьких композицій, презентацій з використанням програмового (і позапрограмового) матеріалу курсу.

Для закріплення матеріалу, удосконалення навичок студенти протягом усього курсу мають виконувати план самостійної роботи. До домашніх завдань включено відвідування концертів, прослуховування симфонічних, інструментальних, вокальних та вокально-хорових творів, роботу з клавірами й партитурами і музикознавчою літературою.

Для більш ефективної комунікації використовуються електронна пошта, Zoom, Viber.

ПЕРЕЛІК ТЕМ

Тема 1. Шлях від Класицизму до Романтизму. Романтизм і його національні різновиди. Естетичні засади і жанрові домінанти романтичної художньої системи.

Тема 2. Художня пісня як новий жанр художньої системи музичного романтизму. Пісня у творчості Франца Шуберта, Роберта Шумана, Михайла Глінки, Олександра Даргомижського. Перетворення пісні на жанр академічної

музичної традиції. Пісенний цикл — реалізація ідеї створення великомасштабної музичної форми.

Тема 3. Романтична інструментальна мініатюра як новий жанр музичного романтизму. Динаміка розвитку. Фортепіано — інструмент-фаворит композиторської та виконавської практики раннього романтизму (Франц Шуберт, Фелікс Мендельсон, Фридерик Шопен, Роберт Шуман та ін.). Цикл фортепіанних мініатюр як великомасштабна форма романтичного мистецтва.

Тема 4. Переосмислення масштабних жанрів класицистичного мистецтва в музиці доби романтизму (соната, симфонія, програмна увертюра). Шляхи розвитку симфонічних жанрів у європейській культурі першої половини XIX століття. (Гектор Берліоз, Франц Шуберт, Роберт Шуман, Фелікс Мендельсон, Михайло Глінка та інші). Програмний симфонізм. Особливості його розвитку у творчості представників німецької та французької шкіл.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Участь в обговореннях на семінарах	20
2.	Презентація досліджень за обраною темою	10
3.	Реферат за обраною темою	10
4.	Відвідування лекцій	10
5.	Контрольна робота	20
6.	Залік	30
Всього		100

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- Беляковська Н. В.* Творчість Фридерика Шопена у діалозі з оперним мистецтвом його часу // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2010. № 4 (9). С. 29–36.
- Берліоз Г.* Мемуари. Москва : Музгиз, 1961. 916 с.
- Бэлза И. Ф.* Исторические судьбы романтизма и музыка. Москва : Музыка, 1985. 255 с.
- Вульфийус П. А.* Франц Шуберт. Москва : Музыка, 1983. 447 с.
- Гадецька А. М.* Танцювальні смаки Росії XIX століття у проекції на фортепіанні мініатюри Михайла Глінки // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2012. № 1 (14). С. 136–142.
- Ганзбург Г. І.* Театралізація камерних жанрів у вокальній музиці Роберта Шумана // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2010. № 4 (9). С. 61–69.
- Горюхина Н. А.* Методика анализа национального стиля // Горюхина Н. А. Очерки по вопросам музыкального стиля и формы. Киев : Муз. Україна, 1985. С. 81–100.

- Григорьев В. Ю.* Музыкальный романтизм: сущность стиля и проблемы интерпретации // Проблемы романтизма в исполнительском искусстве. Вып. 6. Москва, 1994. С. 3–26.
- Драч И. С.* «Иллюзорный симфонизм» Михаила Глинки // Проблемы взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти / Харк. держ. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Київ : Наук. світ, 2002. Вип. 10. С. 68–74.
- Житомирский Д. В.* Роберт Шуман: очерк жизни и творчества. Москва : Музыка, 1964. 880 с.
- Житомирский Д. В.* Шуман и Шопен // Житомирский Д. В. Избранные статьи. Москва : Сов. композитор, 1981. С. 119–154.
- Забара М. В.* Роберт Шуман та Фелікс Мендельсон: сторінки історії однієї дружби // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2010. № 4 (9). С. 80–90.
- Зенкин К. В.* Фортепианная миниатюра и пути развития музыкального романтизма. Москва, 1997. 415 с.
- Крауклис Г. В.* Романтический программный симфонизм. Проблемы. Художественные достижения. Влияния на музыку XX века. Москва : МГК им. П. И. Чайковского, 2012. 312 с.
- Мазель Л. А.* Исследования о Шопене. Москва : Сов. композитор, 1971. 248 с.
- Майбурова К. В.* М. Глінка. Київ : Муз. Україна, 1991. 159 с.
- Михайлов А. В.* Эстетические идеи немецкого романтизма // Эстетика немецких романтиков. Москва : Искусство, 1986. С. 7–43.
- Музыка Австрии и Германии XIX века : учеб. пособ. для истор.-теор. и композиторских факультетов муз. вузов : в 3 кн. / общ. ред. Т. Э. Цытович. Москва : Музыка, 1975–1991. Кн. 1. 1975. 512 с.; Кн. 2. 1990. 526 с.
- Наливайко Д. С.* Искусство: направления, течения, стили. Киев : Мистецтво, 1981. 288 с.
- Неболюбова Л. С.* Музыковедческие искания. Статьи. Творческие портреты. Учебно-методические материалы. Киев : НМАУ им. П. И. Чайковского, 2020. 504 с.
- Неболюбова Л. С.* «Фантастична» симфонія Гектора Берліоза. Музична драматургія і романтичний принцип програмності // Зарубіжна музична культура XVII–XX століть. Київ, 1991. С. 39–59.
- Ноймайр А.* Музыканты и медицина : в 2 т. Т. 2 : На примере немецкой романтики. Ростов-на-Дону : Феникс ; 1997. 496 с.
- Роллан Р.* Берлиоз // Музыкально-историческое наследие : в 8 вып. Вып. 4 : Музыканты наших дней. Стендаль и музыка. Москва : Музыка, 1989. С. 21–59.
- Савицька Н. В.* Юнацький період життєсходження Фридерика Шопена у дзеркалі його епістолярію // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2010. № 4 (9). С. 20–28.

- Сулім Р. А.* Фридерик Шопен і формування української фортепіанної школи
Фридерик Шопен і формування української фортепіанної школи
// Часопис Національної музичної академії України імені
П. І. Чайковського. 2010. № 4 (9). С. 49–60.
- Тишко С. В.* Михайло Глінка в Іспанії: севільський досвід сприйняття мистецтва
фламенко // Часопис Національної музичної академії України імені
П. І. Чайковського. 2012. № 1 (14). С. 122–135.
- Феликс Мендельсон-Бартольди и традиции музыкального профессионализма /
сост. Г. И. Ганзбург. Харьков, 1995. 172 с.
- Хохлов Ю. Н.* Шуберт. Некоторые проблемы творческой биографии. Москва :
Музыка, 1972. 412 с.
- Цуккерман В. А.* «Камаринская» Глинки и её традиции в русской музыке.
Москва : Музгиз, 1957. 495 с.
- Черкашина-Губаренко М. Р.* Творчество Глинки в европейском контексте
// Проблемы взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти.
Київ : Новий світ, 2002. Вип. 10. С. 7–13.
- Щоголева А. В.* П'єси-фантазії Роберта Шумана для камерного ансамблю
(цикли ор. 73 і ор. 88) // Часопис Національної музичної академії України
імені П. І. Чайковського. 2010. № 4 (9). С. 70–79.
- Boetticher W.* Einführung in die musikalische Romantik. Darmstadt :
Wissenschaftliche Buchgesellschaft Darmstadt, 1983. 336 s.
- Bonds M. E.* A history of music in Western culture. 4th ed. Boston : Pearson
Education, 2013. 689 p.
- Brown C.* A Portrait of Mendelssohn. New Haven : Yale University Press, 2003.
551 p.
- Einstein A.* Music in the romantic era. New York : Norton, 1947. 371 p.
- Gülke P.* Franz Schubert und seine Zeit. Laaber : Laaber-Verlag, 1996. 400 s.
- Jarociński S.* Ideologie romantyczne: 5 esejów o związkach muzyki z przemianami
kultury. Kraków : PWM, 1979. 106 с.
- Plantinga L.* Romantic Music: A History of Musical Style in Nineteenth Century Euro-
pe. New York : W. W. Norton & Company, 1984. 523 p.
- Slephenson K.* Romantik in der Tonkunst. Köln : Arno Volk Verlag Hans Gerig,
1961. 106 p.